

Stockholms kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn i Hässelbygårdsskolan i Stockholms kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Stockholms kommun att senast den **1 april 2019** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att Stockholms kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)

Åtgärder

- Se till att skyndsamt utreda elevers behov av särskilt stöd då extra anpassningar inte leder till att eleven når de kunskapskrav som minst ska uppnås eller det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga eller om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation.
  - I ovanstående ingår att se till att lärare anmäler till elevhälsa om det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och något av de tre kriterierna i åtgärden ovan är uppfyllda.
  - Se till att det finns tydliga rutiner för att arbetet med särskilt stöd på skolan och att dessa är implementerade.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Stockholms kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

Åtgärder

- Se till att samtliga elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero och trygghet.

- Se till att alla uppgifter om att elever upplever sig utsatta för kränkande behandling anmäls vidare av personalen till rektor.

Bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Hässelbygårdsskolans arbete med särskilt stöd. Av utredning framkommer att skolan inte skyndsamt utreder elevers behov av särskilt stöd. Skolinspektionen bedömer vidare att det finns elever på Hässelbygårdsskolan som inte tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero, och att alla kränkningar som sker i verksamheten inte kommer till rektorns kännedom.

Föreläggande

Särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Utredningen visar att det är otydligt när anmälan till elevhälsan om elevers eventuella behov av särskilt stöd ska göras samt att det är otydligt hur en utredning av elevers eventuella behov av särskilt stöd ska gå till. Skolans utredning av elevers behov av särskilt stöd sker inte heller skyndsamt. Bristande rutiner i arbetet med särskilt stöd medför en risk för att elevernas stödbehov inte upptäcks i tid och att elevernas möjligheter att nå kunskapsmålen försämras.

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt.

Enligt läroplanen har rektorn ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver.

Av förarbetena till skollagen framgår, att bestämmelserna om särskilt stöd ställer krav på att det finns rutiner för hur personalen ska rapportera till rektor, när det blir aktuellt att bedöma om en elev är i behov av särskilt stöd. Vidare anges i förarbetena att det är naturligt att den lärare som närmast har ansvar för elevens undervisning och annan berörd personal, medverkar i utredningen. Det är väsentligt att det finns lokalt utformade rutiner för rektors samråd med elevhälsopersonalen (prop. 2009/10:165 s. 290-291). I förarbetena till skollagen anges vidare att det endast i undantagsfall bör kunna anses vara uppenbart obehövligt att i en utredning om särskilt stöd samråda med den del av elevhälsan som har specialpedagogisk kompetens (prop. 2013/14:160 s. 25).

Utredningen visar att det är otydligt när en anmälan till elevhälsan gällande elevers eventuella behov av särskilt stöd ska göras liksom att skolans rutiner för arbetet med särskilt stöd inte är tydliga. Rektor uppger att när lärare provat olika former av extra anpassningar för en elev utan att eleven nått de kunskapskrav som minst ska uppnås så ska läraren göra en ansökan om stöd till elevhälsan. Av intervju med lärare framkommer dock att det är oklart när lärare kan göra en anmälan till elevhälsan, att rutinerna för samarbetet med elevhälsoteamet är otydliga och att detta är ett problem. En lärare uppger vidare att innan anmälan till elevhälsan görs ska läraren ha gjort en pedagogisk utredning. Rektor uppger att den pedagogiska utredningen görs av elevens lärare med stöd av speciallärare. Elevhälsans representanter uppger dock att de tycker att det kan vara svårt att göra pedagogiska utredningar, eftersom lärarna känner eleverna bättre. Lärare uppger att det behövs en handledning för hur de pedagogiska utredningarna ska skrivas. En lärare berättar vidare att detta behövs eftersom det exempelvis är för enkelt att plocka bort moderna språk för eleven istället för att ge särskilt stöd. Elevhälsans representanter berättar om en elev där den pedagogiska utredningen från mentor inte visade på att det fanns några problem för eleven, det var först senare, när elevhälsan kopplades in, som elevens problem uppmärksammades. Rektor uppger att elever som ges extra anpassningar kan få det under flera terminer och om skolan ser att eleven går framåt så skrivs inte åtgärdsprogram utan det arbetas istället vidare med extra anpassningar.

Utredningen visar att skolans utredningar av elevernas behov av särskilt stöd inte sker skyndsamt. Lärare uppger att det kan ta tid att komma till elevhälsoteamet, det är många ärenden som ligger i kö och väntar. En lärare uppger att från det att läraren larmat till elevhälsan tills att det sätts in ett adekvat särskilt stöd, kan det ta lång tid, det kan ta ett år. En representant för elevhälsan uppger i intervju att när en lärare anmält till elevhälsan att läraren arbetat med extra anpassningar och att eleven trots detta inte kommer att uppnå kunskapskraven så saknas det ofta dokumentation och då skickar elevhälsan tillbaka bollen till läraren. Elevhälsans representant uppger vidare att ett annat alternativ är att elevhälsoteamet föreslår en ny extra anpassning för eleven. Lärare uppger att när lärare anmält till elevhälsan att läraren arbetat med extra anpassningar och att eleven trots detta inte kommer att uppnå kunskapskraven så ska arbetslagen efter detta arbeta med att göra justeringar av de extra anpassningarna. En representant för elevhälsan uppger att det varierar hur länge de provar de ny extra anpassningarna, det beror på vilken lärare och elev det rör sig om. Lärare uppger att det kan gå ett halvår då nya olika extra anpassningar ska prövas innan eleven kan få särskilt stöd. Lärare uppger vidare att när en elev diskuterats av elevhälsoteamet så fastnar ibland informationen kring vilka beslut som har fattats och då får lärarna inte veta om ärendet diskuterats av elevhälsoteamet och de får inte heller besked om hur man ska fortsätta att arbeta med eleven.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Hässelbygårdsskolans verksamhet inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, finns det skäl att förelägga kommunen att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling*Trygghet och studiero*

Skolinspektionen bedömer att det föreligger brister avseende Hässelbygårdsskolans arbete med att tillförsäkra alla elever en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Utredningen visar att inte alla elever upplever sig trygga och att skolan inte arbetar i tillräcklig utsträckning med att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet. Utredningen visar också att studieron varierar betydligt mellan olika klasser och att det finns elever på skolan som upplever studieron så bristande att den påverkar deras möjlighet till att koncentrera sig på lektionerna. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver intensifiera arbetet med att säkerställa att studieron omfattar samtliga elever på skolan eftersom studiero är en förutsättning för att eleverna ska kunna lära sig och nå så långt som möjligt i förhållande till utbildningens mål.

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Utredningen visar att det finns brister i skolans arbete med att tillförsäkra alla elever en skolmiljö som präglas av trygghet. Rektor, elevhälsa, lärare och elever uppger att det finns elever på skolan som inte upplever sig som trygga på skolan. Rektor uppger att skolan just nu diskuterar en av skolans mellanstadieklasser och att skolan där behöver sätta in massiva insatser kring ett fåtal elever för att skapa trygghet. Av intervju med elevhälsan, lärare och elever framkommer att det förekommer mobbing och mycket konflikter på skolan. En representant för elevhälsan uppger att det sker mobbing både psykiskt, fysiskt och på nätet. En av elevhälsans representanter uppger att det är en ganska hård jargong bland eleverna på skolan. Lärare och elever uppger att det finns elever som är rädda för andra elever när de är i skolan. En lärare uppger vidare att det varit slagsmål i omklädningsrummet till idrotten varje dag den aktuella veckan. En lärare uppger att elever trycker ner andra elever så att de inte själva ska bli nedtryckta. En lärare uppger att rektor beslutat om en konsekvenstrappa inom arbetet med trygghet. Två lärare säger att det på pappret är tydligt vad de ska göra, men att problemet är att steg 2-3 uppnås gånger varje dag. Elever uppger vidare att lärare har olika gränser för när och om de ingriper vid mobbing och slagsmål. Elever uppger exempelvis att om det blir slagsmål i ett klassrum, så lämnar en del lärare klassrummet. Elever berättar att det finns för få vuxna med eleverna på rasterna och att de vuxna som är ute inte alltid befinner sig där de behövs. Även lärare uppger att det kan behövas fler vuxna ute på skolgården på lunchrasten. Rektor och lärare uppger att skolan har ett schema för rasttillsyn, men att det är svårt att få all personal att ta ansvaret för att gå ut och rastvakta. En lärare säger att det är tufft på fotbollsplanen där det kan uppstå slagsmål. Lärare berättar att det inte finns något schema för vilka vuxna som ska vara på fotbollsplanen. Av intervju med representanter för elevhälsan, lärare och elever framkommer att de anser att det är en för låg vuxennärvaro i skolans korridorer för att säkerställa elevernas trygghet och att det sker kränkningar där när de vuxna inte är närvarande.

Utredningen visar att det finns brister i skolans arbete med att tillförsäkra alla elever en skolmiljö som präglas av studiero. Rektor uppger att studieron på mellanstadiet just nu

inte alls är bra men att studieron på högstadiet och lågstadiet oftast är bra. Lärare uppger att studieron varierar mellan olika klasser, ämnen och lokaler, vilket även bekräftas av elever. Rektor berättar att skolan arbetar för att förbättra studieron, bl.a. genom handledning till lärare och införande av gemensamma förhållningssätt t.ex. avseende lektionsstruktur. Även elevhälsans representanter berättar att det finns en gemensam lektionsstruktur på skolan som syftar till att skapa och upprätthålla studiero samt att det av samma anledning arbetas med bestämda placeringar i klassrummen för eleverna. En av representanterna uppger dock att det varierar om lärarna följer dessa rutiner, men att det är lugnare hos de lärare som följer rutinerna. En lärare bekräftar att det bara är vissa lärare som följer rutinerna med lektionsstrukturen. En lärare berättar att ledningen har varit tydlig med den struktur som gäller, men det är inte alla lärare som tar emot det, man vill köra sin egen grej. Två av elevhälsans representanter uppger att det finns elever som inte kommer till skolan för att studieron inte är bra och att det finns elever som har svårt att arbeta i klassrummen för att studieron inte är bra. En av elevhälsans representanter uppger att det finns elever med koncentrationssvårigheter som ger upp utifrån att de inte får studiero, eleverna slutar försöka arbeta med sina uppgifter. Lärare uppger att de får använda en stor del av lektionstiden till att upprätthålla studiero. Elever uppger att det finns lärare som inte har koll på deras kunskapsnivå eftersom fokus går åt till att hålla ordning på de elever som stör ordningen i klassrummet och att övriga elever hamnar i kläm. Även elevhälsan ger exempel på att det förekommer att elevers behov inte uppmärksammas för att det inte är någon bra studiero. En elev säger att "det känns som lärarna har gett upp". Vid lektionsobservationer ser Skolinspektionen exempel på lektioner där elever blir störda i sitt arbete av andra elever.

Skyldighet att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen bedömer att personalen på skolan brister i att anmäla elevers upplevelse av kränkande behandling till rektorn. Tillsynen visar på en otrygg skolmiljö, där det förekommer att elever utsätts för kränkande behandling. Utredningen visar också att elevernas upplevelse av kränkande behandling inte alltid anmäls till rektorn. Att uppgifter om kränkande behandling inte anmäls till rektorn innebär en risk för att omständigheterna kring de upplevda kränkningarna inte utreds och, i förekommande fall, att tillräckliga åtgärder inte vidtas för att förhindra att elever utsätts för kränkande behandling i framtiden.

I skollagen anges att en lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn och rektorn är skyldig att anmäla detta till huvudmannen.

Skolinspektionens utredning visar att elevernas upplevelse av kränkande behandling inte alltid anmäls till rektorn. Rektor uppger att lärare ska anmäla den kränkande behandling som sker till de biträdande rektorerna som i sin tur skriver incidentrapporter. Rektor uppger att skolledningen får reda på ganska mycket av det som sker, men att det säkert finns situationer som inte anmäls. En representant för elevhälsan uppger att det är oklart för lärarna när och hur kränkande behandling ska anmälas. Lärare uppger att de inte hinner med att anmäla alla de kränkningar som sker, men också att det är

oklart var gränsen går för vad som är en kränkning. En lärare uppger att kränkningar blivit normaliserat och att smärtgränsen har förflyttats.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Hässelbygårdsskolans verksamhet inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, finns det skäl att förelägga kommunen att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister**Undervisning och lärande**

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Stockholms kommun uppfyller författningarnas krav inom undervisning och lärande.

Bedömning och betygssättning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Stockholms kommun uppfyller författningarnas krav inom bedömning och betygssättning.

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Stockholms kommun uppfyller författningarnas krav inom grundläggande förutsättningar för skolenheten.

Styrning och utveckling av verksamheten

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Stockholms kommun uppfyller författningarnas krav inom styrning och utveckling av verksamheten.

På Skolinspektionens vägnar

X Sara Carlsson

Beslutsfattare
Signerat av: Sara Carlsson

X Anne-Charlotte Ramsthaler

Föredragande
Signerat av: Anne-Charlotte Ramsthaler

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Hässelbygårdsskolan

Fakta om Hässelbygårdsskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Stockholms kommun under hösten 2018. Hässelbygårdsskolan besöktes av Skolinspektionen mellan den 16 oktober 2018 och den 18 oktober 2018.

Hässelbygårdsskolan är en kommunal grundskola belägen i Stockholms kommun. Skolan hade vid tillsynstillfället 500 elever enligt uppgift från huvudmannen. Verksamheten omfattar förskoleklass, grundskola i årskurserna 1-9 samt fritidshem.

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Enligt Skolverkets statistik över de nationella ämnesproven som genomfördes läsåret 2017/18 varierade andelen elever som nådde kravnivån på delproven i ämnet matematik mellan 30,6 procent och 100 procent. I ämnet svenska som andraspråk varierade andelen elever som nådde kravnivån på delproven mellan 44,4 och 94,4 procent. I ämnet svenska redovisas inga uppgifter kring andel elever som nått kravnivån på delproven då resultatuppgiften baseras på färre än 10 elever.

Av skolans egen redovisning framgår att 94 procent av flickorna och 71 procent av pojkarna bedömdes nå kravnivån i ämnet svenska, 85 procent av flickorna och 87 procent av pojkarna i matematik, 92 procent av både flickor och pojkar i de naturorienterade ämnena och 83 procent av flickorna respektive 80 av pojkarna i de samhällsorienterade ämnena vid läsårets slut våren 2018.

Årskurs 6

Skolverkets statistik visar att terminsbetygen våren 2018 i årskurs 6 varierade från en genomsnittlig betygspoäng på som lägst 6,3 i ämnet svenska som andraspråk, till som högst 16,8 i ämnet hem- och konsumentkunskap. Resultaten på ämnesproven i årskurs 6 läsåret 2017/18 visar att i matematik fick eleverna vid skolan en genomsnittlig provbetygspoäng på 8,9 (i riket 12,3), i svenska som andra språk 8,7 (i riket 8,7) och i engelska 11,7 (i riket 14,9).

Årskurs 9

Det genomsnittliga meritvärdet för eleverna på Hässelbygårdsskolan läsåret 2017/18 var 206,6 poäng. Motsvarande resultat för riket var 228,7. Andelen elever som nådde kunskapskraven i alla ämnen samma läsår var 51,9 procent jämfört med 75,6 procent som är snittet i riket för samtliga huvudmän. Andelen elever med behörighet till yrkesprogram var 67,3 procent. Motsvarande resultat för riket var 84,4 procent.

Trygghet och studiero

I Skolinspektionens enkät som genomfördes höstterminen 2017 svarade 83 procent av eleverna i årskurs 5 att det stämmer helt och hållet eller ganska bra att de känner sig trygga i skolan. I årskurs 9 var motsvarande siffra 74 procent.

När det gäller studiero svarar 35 procent av eleverna i årskurs 5 att det stämmer ganska bra att de har studiero på lektionerna. På påståendet "På lektionerna stör andra elever ordningen i klassrummet" svarar 35 procent av de svarande i årskurs 5 att det stämmer ganska bra.

I årskurs 9 svarar 68 procent av eleverna att det stämmer helt och hållet eller ganska bra att de har studiero på lektionerna. På påståendet "På lektionerna stör andra elever ordningen i klassrummet" har 61 procent av de svarande valt alternativen stämmer helt eller stämmer ganska bra.

På påståendet "Att upprätthålla ordningen i klassrummet tar upp en stor del av min undervisningstid" har 63 procent av den svarande pedagogiska personalen valt alternativen stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra.